

Týlové zabezpečení tankové divize při přechodu do dočasné obrany

Plukovník F. Berný, podplukovník V. Machulda

Vliv přechodu tankové divize do obrany na organizaci jejího týlu

Při náhlém přechodu tankové divize do obrany, při neúspěšném střetném boji nebo při hromadných ztrátách, způsobených úderem jaderných zbraní, musí být ihned týl nově organizován podle vzniklé situace. Týlové jednotky sjedou s komunikací, rozmístí se postupně v nejbližších skrytech, v podstatě ve vzdálenostech, jichž dosáhly za útoku a ihned zahájí svou zásobovací a odsunovou činnost.

V této situaci nelze čekat na vyjasnění operační, týlové situace a na rozvinutí týlu. Nutno zahájit práci týlu „z chodu“ — neztrácet zbytečně čas. To ovšem předpokládá, aby vedoucí funkcionáři týlu tankové divize stále žili a včas předvídali možné situace.

Bude-li přechod tankové divize do obrany předvídan předem, např. po splnění úkolu, umístí se týly útvarů a divize v předem plánovaných prostorech podle plánu. Prostory rozmístění mohou být i předem stanoveny zástupcem velitele armády pro týl. Během operace pak dojde k upřesnění plánovaných prostorů podle konkrétní situace. Vzdálenosti týlových jednotek a útvarů budou závislé na konkrétní situaci, např. při boji tankové divize na samostatném směru, odtržené od hlavních sil armády na velkou vzdálenost budou týlové jednotky útvarů umísťovány v menších vzdálenostech za jejich bojovými sestavami. To ovšem předpokládá značnou samostatnost v plnění úkolů materiálního a zdravotnického zabezpečení, zejména však v otázkách aktivní obrany prostorů rozmístění. Nelze totiž počítat s tím, že velitel tankové divize bude moci vyčlenit větší síly k obraně týlu. Je pravděpodobnější, že i týl bude muset naopak aktivně vypomoci bojovým útvarům a jednotkám.

Při obraně předmostí umístí týly tak, aby vojska na předmostí byla nepřetržitě zabezpečena. Týlové jednotky praporů a útvarů a v případě nutnosti i divizní obvažiště, část technické opravy a část materiálu na dopravních prostředcích se zpravidla umístí na předmostí, ostatní týlové útvary divize mohou zůstat někdy i na vlastním břehu.

Řešení této otázky v podstatě závisí na velikosti předmostí i na celkové operační situaci. Držíme se zásady, aby při přepravě většiny sil tankové divize byly přepraveny i týly divize na předmostí.

Za přechodu tankové divize do dočasné obrany na výhodné čáře ještě před střetnutím s nepřátelskými zálohami vyváděnými do protidruhu a kdy k přechodu do obrany bylo vydáno včas i předběžné nařízení velitele armády, mohou se týlové jednotky útvarů a týlové útvary divize rozmístit ve větší hloubce než za útoku tak, aby změny situace nevyžadovaly jejich opětné přemístění do nových prostorů. Týlový prostor nebude zpravidla určován. Týl divize rozmístíme pak takto:

- týlové jednotky praporů v bojových sestavách praporů, nebo přímo za nimi,

- plukovní obvažiště, část jednotek technického zabezpečení a v nutných případech i část dopravních prostředků pluku s municí, za sestavou pluku, za sestavou divize při přísunové cestě vlastního pluku a poblíž příčné cesty divize,

- divizní obvažiště, část technické opravy a v nutných případech i dopravní prostředky divize s municí za středem sestavy divize (na úrovni týlových jednotek útvarů), ostatní týlové útvary divize více vzadu na bezpečnostní vzdálenost (3–5 km) od týlu středního útvaru (nebo za první částí týlu divize).

Týlové jednotky a útvary se rozmísťují se zřetelem na plnění úkolu a využití ochranných vlastností terénu v prostorech těžce dostupných tankům, mimo směr pravděpodobného hlavního úderu nepřítele a pečlivě se maskují.

Zvláštní pozornost věnujeme ve spolupráci s ženijním náčelníkem divize volbě přísunových a odsunových cest z prostorů divizních skladů do prostorů plukovních skladů a z plukovních obvažišť k diviznímu obvažišti. Nelze počítat s větší úpravou komunikací výhradně pro týly. Týl bude zpravidla využívat komunikací upravených pro vojska (i za cenu prodloužení komunikace). Dále určíme příčné cesty na úrovni plukov-

ních skladů a plukovních obvazů pro zabezpečení manévru materiálem a odsunových prostředků. Určíme též záložní komunikaci a připravíme objízdky.

Týlové jednotky pluku druhého sledu a

posilových prostředků umístíme zpravidla v bezpečnostní vzdálenosti za sestavou pluku, dělostřelectva a vojskových raket v prostorech, určených velitelem divize v týlovém nařízení.

Materiální zabezpečení

Materiální situace při přechodu do obrany td v operační hloubce bude velmi složitá. Pohyblivé zásoby budou značně sníženy, především u zbraní, praporu a pluku. Tato situace bude ztěžovat činnost týlu a vyžadovat co nejrychlejší doplnění zásob na nejnižších stupních. V týlu tankové divize je nutné si ponechat minimální zásoby pro manévry zásobami do doby převzetí materiálu od armády.

S přechodem tankové divize do obrany musí zástupce velitele divize pro týl ihned upravit stav zabezpečení jednotek a útvarů a učinit rychlá opatření k přísunu materiálu přímo k jednotkám, do palebných postavení bez jakéhokoli překládání a též do skladů útvaru a to především toho materiálu, jehož je nedostatek a kterého je nejvíce třeba k aktivní obraně, munice a ženijního výbušného materiálu. Doplnění provedeme tak, aby představené jednotky a pravostranné útvary měly pohyblivé zásoby na normě, po případě zvýšeny. Tanková divize, která bude útočit již několik dní, bude značně opotřebovaná. Mimoto, úsilí týlu armády i frontu bude zaměřeno k materiálnímu a zdravotnickému zabezpečení těch divizí, které v této době budou rozvíjet úspěch. Tanková divize přecházející do obrany bude zpravidla muset vystačit s vlastními silami a prostředky. Jen v tom případě, že obrana v dané situaci bude rozhodující k splnění úkolu armády (silný protiúder, obrana předmostí apod.) možno počítat i rozhodující úsilí týlu armády, popřípadě frontu ve prospěch divize.

Zástupce velitele divize pro týl musí urychleně vyžádat materiál od armády a doplnit tak, aby po odražení nepřítele mohla co nejdříve přejít do útoku. Nebude-li divize příliš vzdálena od prostoru rozmístění pohyblivé armádní základny a nebudou-li přerušeny přísunové cesty, může materiál odebírat vlastními prostředky. Nelze vyloučit ani odběry přímo z OPFZ frontu. V zásadě bude však divize doplněna pečí nadřízeného.

Doplnění tankové divize bude složité. Složitost vyplývá z nejasné a stále se měnící operační situace. Přísuny od armády

nebo divize k útvarům mohou být narušeny (atomovými údery, vytvořením zamořených prostorů, vysazením výsadků, činností skupin nepřítel, které zůstaly v týlu apod.). Bude proto běžná praxe (která se v současné době značně opomíjí), že přísuny budou uskutečňeny pod silným bojovým doprovodem. Nebude výjimka, kdy tanková jednotka bude razit cestu dopravním proudům.

Možnosti vzdušného přísunu nelze v daných podmínkách přeceňovat. Jeho kapacita je stále poměrně malá, vyžaduje velkých nákladů a mnoha bojových prostředků k jeho zabezpečení. Bude během operace zaměřena pouze na řešení zásobovací situace toho svazku, který bude po splnění úkolu rozhodující, nebo u kterého se vytvoří kritická situace v materiálním zabezpečení a bude vyžadovat co nejrychlejšího doplnění. Tento způsob přísunu připadá v úvahu jen při obraně předmostí a v případě, že tanková divize pronikla hluboko do operační hloubky, odtrhla se od vlastních vojsk, splnila úkol a nyní brání důležitý operační objekt.

Pro ten případ je nutné počítat se zdvojením pozemního přísunu. Zásobování vzduchem budeme předvídat již při plánování boje. Pro zabezpečení boje představeného odřadu tankové divize v operační hloubce obrany nepřítele znamená pak plánovaná vzdušná doprava materiálu zdvojení pozemního přísunu pro případ, že bojová situace nedovolí ani při pevném bojovém zabezpečení uskutečnit pozemní přísun. Rovněž velitel útvarů tankové divize jsou dále povinni vytvářet příznivé podmínky pro vzdušné zásobování během boje. Představené jednotky budou zachvacovat nepřátelská letiště a jiné plochy, vhodné pro přistání dopravních letounů. Tato slouží nejen pro vzdušné zásobování, ale i pro zabezpečení manévru stíhacího a stíhacího bombardovacího letectva.

Dobytí letiště v případě potřeby i jejich zajištění a převzetí materiálu pro své útvary organizuje velitel tankové divize. Tento vyděluje i síly a prostředky pro bojové zabezpečení letiště a k vykládacím pracím (asi 1 motostřelecký prapor, z to-

ho 1 rota je třeba pro vykládací práce).

Velitel tankové divize musí dále v součinnosti s leteckými technickými jednotkami vytvářet příznivé podmínky pro včasné zahájení obnovy zachyceného nepřátelského letiště. To vyžaduje začlenit letecké technické jednotky (letiště ženijní roty, průzkumné skupiny letištního praporu a průzkumné skupiny praporu pozemního zabezpečení navigace) do bojových proudů divize. Dovolí-li to komunikační situace, bude zapotřebí pro jejich rychlý přesun vyčlenit vzhledem k jejich těžkému ženijnímu strojímu zvláštní cestu.

Převzetí materiálu přisunutého vzduchem organizuje zástupce velitele divize pro tyl.

Organizace převzetí zásob přisunutých na letiště s přistáním letounů a odsun raněných vyžaduje od zástupce velitele divize pro tyl mnoho práce. Pro plnění tohoto těžkého úkolu musí mít nezbytně několik pomocníků např.

- pomocníka pro bojové zabezpečení letiště, kteroužto funkci může zastávat velitel motostřeleckého praporu,

- pomocníka pro odsun raněných; pro tuto práci může určit náčelník zdravotnické služby divize jednoho lékaře z divizního zdravotnického praporu a

- pomocníka pro převzetí zásob přisunutých vzdušnou cestou, nejlépe náčelníka divizních skladů nebo náčelníka (pomocníka) příslušného druhu zásobování svazku. Nejčastěji to bude náčelník dělostřeleckého vyzbrojování nebo jeho pomocník a náčelník zásobování pohonnými hmotami a mazadly divize, poněvadž tyto druhy zásob budou zpravidla přisunovány v největším množství.

ZDRAVOTNICKÉ ZABEZPEČENÍ

Při přechodu do obrany zástupce velitele divize pro tyl musí spolu s náčelníkem zdravotnické služby divize urychleně organizovat odsun raněných a nemocných na divizní obvyklé tankové divize (nebo na obvyklé rozvinuté samostatným zdravotnickým oddílem). Raněným musíme co nejdříve poskytnout nejnutnější chirurgickou pomoc a připravit je k dalšímu odsunu do tylu. V některých případech raněné od pluků i jednotek můžeme odsouvat na obvyklé sousedních divizí event. i útvarů. Odsun raněných a nemocných provedeme především od před-sunutého odřadu a od útvaru prvního sledu.

Vzhledem k charakteru obrany budeme klást hlavní důraz na urychlení odsu-

ňů materiálu, zejména munice, spotřebované v průběhu obranného boje, musí být po odražení útoku nepřítelů ihned doplněny hlavně u před-sunutých jednotek a prvosledových praporů. Při přisunu materiálu zamořeným terénem zabezpečíme jeho ochranu proti zamoření radioaktivními a otravnými látkami a bojovými biologickými prostředky.

Při obraně více směrů položíme úsilí materiálního zabezpečení na hlavní směr. Zároveň organizujeme bojové zabezpečení přisunových a odsunových cest a příčných cest, spojujících všechny směry pro zajištění nepřetržitého přisunu a manévru materiálními prostředky, zejména k útvarům vysunutých mimo hlavní směr.

Pro těžbu z místních zdrojů platí tytéž zásady jako v útočném boji, to znamená, že je možno ji provádět jen ve velmi omezeném měřítku: hlavně u stavebního materiálu, paliva, vody, PHM a potravin výhradně po laboratorním vyšetření.

Kořistní materiál využijeme jen po souhlase nadřízených odborných náčelníků, potravin a PHM jen po laboratorním vyšetření nadřízených orgánů.

Včasný přisun materiálu jednotkám a útvarům při přechodu do obrany vyžaduje předvídat a v průběhu boje neustále informovat se o změnách v taktické situaci a vysokou iniciativu řídicích tylových orgánů všech stupňů. Velikou důležitost má včasné plánování přisunu a hlavně zdvojení pozemního přisunu vzdušnou dopravou, aby celá divize byla schopná po úspěšném boji v dočasné obraně v co nejkratším čase opět pokračovat v plnění původního úkolu.

Tyto budeme odsouvat prostředky pluků i praporů (zdravotnickými i improvizovanými) přímo na zdravotnickou etapu tankové divize. Cílem všech těchto opatření je stále uvolňovat všechny zdravotnické etapy, aby byly kdykoliv schopné přisunu pro případ manévru (při dočasném úspěchu nepřítel). Maximální pozornost budeme věnovat i sběru raněných v prvních sledech. Urychlený odsun od tankové divize zabezpečí armáda svými autobusovými zdravotnickými prapory. Nelze však rovněž vyloučit, že i s tímto úkolem se bude muset divize vyrovnat sama, poněvadž armáda bude především zabezpečovat svazky rozvíjející úspěch.

Na základě rozhodnutí velitele divize

pro obranu budeme nově organizovat zdravotnické zabezpečení. Obvazíště jednotek a útvarů prvního sledu zvláště těch, které se brání na hlavním směru, zesílíme zdravotnickým personálem a zdravotnickými odsunovými prostředky útvarů a divize.

Musíme zesílit všechna opatření k udržování správného hygienického režimu i rozmístěných vojsk. K tomu zvýšíme i denní dávku vody.

Musíme dále důkladně připravit odstraňování následků atomového napadení.

Při odstraňování následků tohoto napadení musíme z hlediska zdravotnického postupně zabezpečit:

- poskytnutí včasné první pomoci raněným a zasaženým všemi prostředky, jež jsou po ruce;

- hrubé třídění raněných a zasažených a stanovit pořadí odsunu;

- rychlé a pokud možno šetrné odsunutí raněných a zasažených na shromaždiště zasažených;

- zdravotnické třídění na shromaždišti s cílem oddělit zamořené radioaktivními látkami, určit pořadí naléhavosti první lékařské pomoci a pořadí odsunu a druhu odsunového prostředku na vyšší zdravotnickou etapu;

- částečnou speciální očistu raněných a zasažených;

- poskytnutí první lékařské pomoci;

- přípravu raněných a zasažených k dalšímu odsunu na další zdravotnickou etapu;

- dozimetrickou kontrolu raněných a zasažených včetně příslušníků zdravotnické služby.

První pomoc si poskytují ranění a zasažení především svépomocí a vzájemnou pomocí při použití kapselního obvazu, který má každý voják u sebe okamžitě po zranění. Většinu vážně postižených se však dostane první pomoci až po příchodu ZUO a provádějí ji příslušníci záchranné podskupiny ze základního jádra.

Činnost ZUO zahájí průzkumné skupiny, které přímo v terénu označí stupeň

zamoření. Současně s nimi vyjedou podskupiny uvolňovací a protipožární, které uvolní cestu pro podskupinu záchrannou a odsunovou a vyproští raněné ze závalů a ze zničených a převržených vozidel. Záchranná podskupina se zdravotnickým instruktorem a sběrači raněných nasadí zasaženým nejprve ochranné prostředky a poskytne jim nejnutnější první pomoc. Potom je vynesou na určená místa s přípustným stupněm zamoření, kde jim poskytne další pomoc a připraví je k odsunu na shromaždiště zasažených. Odsun provede další část záchranné podskupiny a řidiči odsunové podskupiny.

Shromaždiště zasažených rozvine zdravotnická etapa určená plánem zdravotnického zabezpečení v bezprostřední blízkosti ohniska napadení, ovšem v zamořeném prostoru. Jednotlivé části shromaždiště, zvláště místo pro třídění a poskytování první lékařské pomoci, mají být ve vhodném objektu, např. v zachovaném sklepě, úkrytu nebo ve zdravotnickém stanu apod. Na shromaždišti je nutno dále organizovat místo pro dozimetrickou kontrolu, částečnou speciální očistu, místo pro třídění a poskytování první lékařské pomoci a konečné místo pro další odsun.

První lékařskou pomoc raněným a nemocným, ovšem pouze v neodkladných případech (např. dočasné zastavení krvácení, protišokové aj. opatření, umožňující odsun na další zdravotnickou etapu), poskytne osobně lékař shromaždiště.

Na shromaždiště zasažených nutno dále přidělit zdravotníka, zdravotnického instruktora se sběrači raněných, kteří budou pomáhat především při profylaxi raněných infekcí, v transportním znehybnění zlomenin, při zmírňování bolesti, částečné hygienické očištění, ohřátí a občerstvení, evidenci raněných a zasažených, vyplnění průvodních listků a naložení na odsunové prostředky.

V případě, že shromaždiště zasažených a organické prostředky by nestačily zvládnout úkoly, je nutno použít další prostředky, které má divize k dispozici.

VELENÍ TÝLU A ORGANIZACE JEHO OCHRANY A OBRANY

Je nezbytné, aby zástupce velitele divize pro týl spolu s užším štábem týlu (jeden důstojník z organizačního a plánovacího oddělení, náčelník zásobování PHM a náčelník zdravotnické služby) byl v boji přímo na VS, aby byl včas informován o průběhu boje a o všech změnách v bojové situaci a mohl včas podle nové-

ho rozhodnutí velitele nebo přímo sám iniciativně činit opatření, jež by odpovídala nové situaci. Zástupce velitele divize pro týl v mnohých případech bude povolán, nebo sám iniciativně zajede k veliteli ke krátké informaci nebo podá nový návrh na organizaci týlu, materiálního a zdravotnického zabezpečení.

Při přechodu divize do dočasné obrany musí zástupce velitele divize pro tyl nejprve vydat **předběžné nařízení** pro zastavení postupu tylu, **usměrnit tylový průzkum** do nových prostorů, nařídit **přemístění tylu**, které by odpovídalo zámyslu velitele a **zabezpečit jeho spolehlivou ochranu, obranu a maskování**. Dále musí zástupce pro tyl upřesnit rozsah materiálního zabezpečení útvarů a jednotek a učinit rychlá opatření k přisunu materiálu, především munice, ženijního a chemického materiálu, organizovat odsun raněných a nemocných od útvarů, vyžádat zabezpečení odsunu armádou do tylu.

Velení tylu bude uskutečňováno **krátkými nařízeními** rádiem, osobním stykem, styčnými důstojníky apod. Velmi dobře by se osvědčil vrtulník z velitelského roje velitele divize, přidělený přímo tylu divi-

ze. Dále je nutné využívat i styčných důstojníků operačního oddělení, kteří s rozhodnutím velitele musí předávat velitelům útvarů i nařízení velitele divize pro materiální, technické a zdravotnické zabezpečení.

Týlové velitelské stanoviště (TVS) rozmístíme v prostoru divizních skladů v terénu těžko dostupném pro tanky a pečlivě je maskujeme. Na jednotlivých pracovištích TVS okamžitě organizujeme opatření protiatomové a protichemické ochrany.

Velení musí se vyznačovat předvídavostí, samostatností a rychlostí v rozhodování. Zástupce velitele divize i útvarů pro tyl, musí pracovat iniciativně v souladu s vývojem situace, často i bez předchozích rozhodnutí velitelů.

* * *

Přechod tankové divize do dočasné obrany se vyznačuje některými rysy, které zdánlivě umožňují dokonalejší organizaci tylu, jeho ochranu a obranu, dokonalejší materiální, technické a zdravotnické zabezpečení než v průběhu útočné činnosti. Ve skutečnosti však dočasná obrana přináší s sebou řadu vážných potíží. Hlavní potíž spočívá v iniciativě a převaze nepřítelů, nedostatku času a prostoru a ve velkém nebezpečí zásahu přímo tylových útvarů a jednotek nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení.

V průběhu boje musíme proto sledovat neustále bojovou situaci a podle jejího vývoje iniciativně přeorganizovat tyl, aby tento byl schopen urychleně zabezpečit nový úkol.